

HØRINGSSVAR

NY LOV OM LÆRING UTENFOR DET FORMELLE UTDANNINGSSYSTEMET

Generelle kommentarer

Vi viser til tilsendt høringsbrev og notat med forslag til lovtekst for en ny "lov om læring utenfor det formelle utdanningssystemet". Frikirkelig studieforbund (FSF) takker for muligheten til å gi innspill til den videre prosessen fram mot en ny lov.

FSF slutter seg til behovet for et nytt lovverk for tilskudd til voksnes læring i frivillig sektor. Vi vil her understreke behovet for et fleksibelt, tydelig og velfungerende lov- og regelverk som er tilpasset dagens samfunn. Vi er godt fornøyd med den oppryddingen og fornyingen som ligger i lovforslaget og er spesielt tilfreds med at lovforslaget i stor grad følger Tronutredningens anbefalinger. Vi opplever at lovforslaget langt på vei gir en god ramme for den virksomheten som FSF og våre medlemmer vil drive, likevel vil vi gi noen innspill og forslag til forhold som vi ønsker ivaretatt i ny lov.

Vi mener loven dekker de viktigste områdene, bortsett fra to:

1. Fylkeskommunenes og kommunenes rolle. Se forslag til ny/egen paragraf om dette.
2. Den såkalte "Kulturpotten" som Tronutredningen foreslår er ikke ført videre. Selv om denne potten var tenkt lagt til Kulturdepartementet, burde ordningen vært nevnt på en eller annen måte. Hva tenker departementet om dette?

FSFs høringssvar følger kronologien i lovforslaget og kommenterer utfordringer som høringsnotatet reiser. Vi uttaler oss kun om paragrafer som vedrører studieforbundene.

Navnet på loven

FSF slutter seg til VOFOs betraktninger om navnet på loven. Videre er det viktig for oss at ordet læring er med i navnet. Vi mener det er viktigere at lovtittelen fremhever aktivitetsområdet den regulerer, enn hvem som er aktør.

FSF foreslår følgende navn på loven:

"Lov om læring i frivillig sektor" med underteksten "Lov om offentlig tilskudd til studieforbund, frittstående fjernundervisningsinstitusjoner m.fl."

Et alternativt forslag kan være "Lov om livslang læring".

§ 1 Formål

FSF slutter seg til intensjonen i formålsparagrafen. Den følger godt opp i forhold til tilsvarende paragraf i den gamle VO-loven. Vi savner imidlertid et vesentlig ord som står i dagens formålsparagraf - verdiorientering – som vi ønsker videreført i den nye formålsparagrafen. Vi mener det er viktig å ha fokus på verdiorientering i et samfunn som stadig blir mer pluralistisk. Vi mener at virksomheten til studieforbundene kan hjelpe den enkelte til å finne sin egen verdiplattform, som igjen kan gi trygghet for å fungere godt i arbeids- og samfunnsliv.

Vi ønsker å erstatte begrepene "opplæringsaktivitet" og "voksenopplæring" med begrepene "læringsaktivitet" og "voksnes læring" i de paragrafene dette berører. Dette samsvarer med studieforbundenes pedagogiske grunnsyn, og den metodikken, som særpreger studieforbundenes læringsvirksomhet. Man har de siste årene gått mer og mer bort fra bruken av ordet *opplæring* i den sektoren vi tilhører, derfor vil en endring av ordbruken i lovparagrafen være mer i tråd med dagens praksis.

Ved å sette inn ordet organisert foran læringsaktivitet, vil formålsparagrafen blir mer presis. Det samsvarer med departementets egen merknad. Det vil dessuten være unødvendig å gå inn i bakgrunnsmateriale for lovarbeidet for å få rede på hva som legges i begrepet.

FSF foreslår samme endringsforslag i § 1 som VOFO:

"Formålet med denne loven ... til rette for organisert læringsaktivitet ..."

I tillegg foreslår FSF denne endringen:

"... og slik fremme den enkeltes verdiorientering og utvikling ..."

§ 2 Virkeområde

FSF mener at denne paragrafen både skal ivareta statlige, fylkeskommunale og kommunale tilskuddsordninger (ref. forslag til ny paragraf om fylkekommunens rolle).

FSF foreslår samme endring av § 2 som VOFO:

Begrepet "statstilskudd" erstattes med "statstilskudd og andre offentlige tilskudd".

§ 3 Definisjoner

FSF slutter seg i hovedsak til definisjonene, men foreslår noen konkretiseringer.

Vi ønsker å tydeliggjøre at studieforbundene er frivillige og demokratiske organisasjoner.

Med tillegg av ordet frivillig, foreslår vi samme endringsforslag i § 3, bokstav a) som VOFO:

"Et studieforbund er en ideell, frivillig og demokratisk organisasjon godkjent etter lovens § 5 med mål å organisere læringstiltak for unge og voksne og med egne medlemsorganisasjoner".

Vi oppfatter definisjonen av studieforbundenes medlemsorganisasjoner som veldig vid. Vi mener ikke at loven skal åpne opp for alle typer organisasjoner, og ønsker derfor noen krav til organisasjoner som kan være medlem av et studieforbund. Vi mener at studieforbundenes medlemsorganisasjoner skal være ideelle og frivillige og at de i prinsippet skal være demokratiske. Samtidig ser vi at det frivillige Norge har endret seg med årene, og at enkelte ideelle, frivillige organisasjoner av ulike årsaker velger å organisere seg som stiftelser, som i praksis likevel kan ha en demokratisk form selv om de ikke er demokratiske i tradisjonell forstand. Vi mener det bør åpnes for at ideelle stiftelser kan godkjennes som medlemmer og viser til Frivillighet Norges definisjon av frivillige organisasjoner:

"Frivillighet Norge definerer en frivillig organisasjon som en sammenslutning av personer eller virksomheter som driver frivillig virke på ikke-fortjenestebasert og ikke-offentlig basis. Med frivillig virke mener vi virksomhet som for det vesentligste er basert på frivillige gaver/innsamlede midler og/eller frivillig tidsbruk, og som har et ikke-kommersielt formål. Organisasjonene kan ha ulike typer ideelle formål som miljøvern, menneskerettigheter, fremming av tro og livssyn, folkehelsearbeid, sosiale eller kulturelle formål, beredskapsarbeid, idrett, friluftsliv, solidaritetsarbeid, bistand osv. Med sammenslutning av personer eller virksomheter mener vi frivillige lag, foreninger, stiftelser, nettverk og paraplyorganisasjoner. De fleste frivillige organisasjonene i Norge er medlemsbaserte foreninger. Noen organisasjoner er imidlertid organisert som stiftelser."

Vi peker også på det nye Frivillighetsregisteret, der blant annet foreninger og stiftelser som driver frivillig virksomhet kan registrere seg.

FSF foreslår samme endring av § 3, bokstav c) som VOFO:

"En medlemsorganisasjon i et studieforbund er en ideell, frivillig organisasjon som har læring for unge og voksne som en del av sin aktivitet"

§ 4 Overordnede mål for studieforbundene opplæringsaktivitet

FSF er tilfreds med at denne paragrafen er i tråd med de overordnede målene som ble foreslått i NOU 2007:11, og slutter oss til disse. Vi har allerede operasjonalisering av målene som en del av vår strategiplan. Vi vurderer vårt utviklingspotensial i forhold til målområdene, og gjennomfører utviklingsarbeid knyttet til utvalgte kjerneområder i målene.

FSF foreslår følgende endring i begrepsbruk:

I tittelen på paragrafen og i dens første setning endres begrepet "opplæringsaktivitet" til begrepet "læringsaktivitet".

§ 5 Godkjenning av studieforbund

FSF slutter seg til intensjonene i denne paragrafen, og fremmer noen endringsforslag. Bestemmelsene i paragrafen er relativt generelle og forutsetter nærmere beskrivelse og avgrensning i forskriftene. Vi tillater oss å komme med noen innspill til forskriften.

FSF foreslår følgende endring i begrepsbruk:

I paragrafens andre ledd endres begrepet "opplæringsaktivitet" til begrepet "læringsaktivitet". I andre ledd bokstav a) endres begrepet "opplæring" til "voksnes læring".

a) formål

FSF slutter seg til paragrafen.

b) navn

FSF er enig i at begrepet "studieforbund" blir beskyttet på den måten loven legger opp til og at et studieforbund derfor skal ha "studieforbund" i navnet. Det vil gi klarere og renere linjer og vil kommunisere feltet bedre i omverdenen. Det vil gi økt gjenkjennelighet og bevissthet for feltet, og dermed økt legitimitet og anerkjennelse.

c) demokratisk oppbygging

FSF slutter seg til paragrafen. Siden vi andre steder i dette dokumentet argumenterer for at studieforbund kan ha frivillige, ideelle stiftelser som medlemmer, vil vi her presisere at vi er enig i at studieforbund ikke kan være en stiftelse.

d) landsomfattende virksomhet og regional forankring

FSF deler VOFOs tolkning av denne bestemmelsen, slik den er beskrevet i deres hørings svar.

Vi vil i tillegg understreke at det må legges til rette for at de enkelte studieforbundene selv får velge hvordan de skal organisere seg slik de ser det mest hensiktsmessig, noe vi ser på som en demokratisk rett. Vi mener studieforbundene må få mulighet til å ha en løsere struktur på den organisasjonsmessige forankringen enn man har i dag. I tillegg til at studieforbund kan la seg representere av en medlemsorganisasjon, slik det står i VOFOs tolkning, mener vi at et arbeidsutvalg kan utgjøre regionleddet der det er mest hensiktsmessig. I regioner hvor det ikke er mulig for det aktuelle studieforbund å få til en hensiktsmessig struktur, bør det gis anledning til å la VOFOs regionledd ivareta studieforbundets regionale forankring og synliggjøre medlemmenes virksomhet.

Vi mener at det vil være en styrke om studieforbundene har en regional forankring. Samtidig er virkeligheten slik for FSF, som den er for flere studieforbund, at det er vanskelig å opprettholde regionale ledd. For vår del har dette sammenheng med 1) at det ikke foregår kursvirksomhet regionalt, det er medlemmenes lokallag som er kursarrangører, 2) de færreste av medlemmene våre har

regionale ledd og 3) strukturen rundt veiledning, motivasjon og tilskuddsforvaltning er bygd opp med direkte kontakt mellom FSF sentralt/medlemmenes sentrale ledd og medlemmenes lokallag. Med bakgrunn i disse forholdene, ser ikke lokallagene behov for regionale ledd utover det å søke om fylkeskommunale midler. Det er derfor vanskelig å rekruttere styrerepresentanter og delegater til årsmøtene. Om FSF hadde hatt ressurser til å bygge opp et serviceapparat regionalt, ville dette uansett ha kommet på siden av den strukturen som medlemmenes har valgt å bygge opp, der nærkontakten mellom sentralt og lokalt ledd har stor betydning.

FSF foreslår følgende endring i paragraf 5, bokstav d)

"Det bør ha virksomhet over hele landet, herunder en hensiktsmessig regional organisasjonsmessig forankring."

e) Minimumsnivå

Vårt syn på robusthet

Vi slutter oss til VOFOs synspunkter om robusthet.

I forlengelsen av dette, mener vi at viktige forutsetninger for å kunne være et velfungerende, robust og aktuelt studieforbund, er at man har kompetanse og ressurser til å drive både god tilskuddsforvaltning, kvalitetssikring, pedagogisk utviklingsarbeid, motivasjon og veiledning. Dette for å kunne styrke medlemmene og deres lokallags muligheter til å oppnå mer og bedre studieaktivitet. Det behøver ikke å være sammenheng mellom størrelse og oppfyllelse av disse funksjonene.

Vi presiserer at dagens studieforbund har en god bredde og et mangfold som det er viktig å ta vare på. Det må legges til rette for at frivillige organisasjoner kan være tilsluttet studieforbund som er relevante for dem, der de finner naturlige samarbeidspunkter ut fra formål og interessefelleskap.

Forslag til minimumsnivå

- Minimumsnivået bør fastsettes til et årlig studietimetall på 25 000.
- Dagens praksis med minimumsnivå knyttet til gjennomsnitt pr år de tre siste år bør videreføres for å sikre mest mulig forutsigbarhet.
- Minimumsnivået bør fastsettes i form av studietimer.
- En studietime bør utgjøre 45 minutter i motsetning til dagens definisjon på 60 minutter.

f) Medlemsorganisasjoner

FSF slutter seg til paragrafen. Vi har ingen forslag til minimumsnivå.

Vi ser det som hensiktsmessig at studieforbundene fortsatt skal ha ansvaret for å godkjenne medlemsorganisasjoner, slik departementet foreslår. Departementet velger å ikke foreslå nærmere bestemmelser om godkjenning av medlemsorganisasjoner. Vi er enige i dette, så fremt våre forslag til endring av definisjonen på en medlemsorganisasjon i § 3 bokstav c ivaretas. Forslaget innebærer en åpning for bl.a. ideelle stiftelser, hvilket også foreslås av VOFO i deres høringsvar.

§ 6 Modell for statstilskudd til studieforbund

FSF slutter seg til forslaget til ny tredelt tilskuddsordning for studieforbundene, og kommer med noen innspill og forslag til de enkelte ordningene.

Grunntilskudd

Vi er fornøyd med at det foreslås å legge tilskudd til pedagogisk utviklingsarbeid inn i grunntilskuddet.

FSF mener grunntilskuddet bør omfatte alle de utviklingsrettede ordningene vi har i dag:

Reisestipend, tilskuddene til pedagogisk utviklingsarbeid og utvikling av tiltak for særlige målgrupper, FOU-midler og medarbeiderutvikling. Å samle alle ordningene i et utviklingsrettet grunntilskudd som

studieforbundene kan bruke forholdsvis fritt, vil være en reell besparelse av ressursbruk for både forbundene, Vox og departementet. I tillegg vil det gjøre det mulig å se ordningene i sammenheng, noe som i dag er vanskelig siden tilskuddene er uforutsigbare for det enkelte studieforbund, i tillegg til at de sorterer under separate ordninger med forskjellige tildelingstidspunkt.

FSF slutter seg til VOFOs synspunkter om hvordan grunntilskuddet skal fordeles.

Opplæringstilskudd

FSF foreslår denne endringen i paragraf 6 b):

Opplæringstilskudd endres til læringstilskudd.

Vi mener læringstilskuddet bør fordeles i forhold til studieforbundets aktivitet de tre foregående år, med studietimer som parameter.

Vi slutter oss til forslaget til et "Kultur-, demokrati- og livssynsprogram" slik det er beskrevet i Musikkens Studieforbunds høringssvar.

Tilretteleggingstilskudd

FSF slutter seg til forutsetningene VOFO beskriver i sitt høringssvar.

Aldersgrense

FSF deler VOFOs syn på aldersgrense, der de primært argumenterer for ingen aldersgrense, sekundært vil opprettholde aldersgrensen på 14 år.

Hvis aldersgrensen opprettholdes, foreslår FSF:

Deltakeren skal fylle 14 år i løpet av det året kurset avsluttes. Dette i motsetning til dagens regel som sier at deltakeren skal være minst 14 år ved kursstart. Denne endringen vil lette kontrollarbeidet og gjøre ordningen mer fleksibel i forhold til rekruttering av yngre deltakergrupper og muligheten til å gjennomføre generasjons- og familielæring.

Studietimetall

FSF foreslår at minstekravet til antall studietimer ved læringstiltak reduseres fra 12 til 6 studietimer. Et stort antall dagskurs vil da få ny status og bli synliggjort som verdifulle tilbud til befolkningen. Vi opplever at det er en tendens i samfunnet mot kortere kurs med avgrensede temaer som er tilpasset menneskers aktuelle behov.

Deltakertall

FSF foreslår at minstekravet til antall deltakere reduseres fra 5 til 3 deltakere.

Vi har flere argumenter for å redusere deltakertallet:

- For enkelte emner som handlingsbåren kunnskap, tradisjonsoverføring og mesterlære vil det være viktig for kvaliteten å ha kun 3 deltakere.
- Bedre distriktsprofil fordi læring gjøres mulig på steder der interessen for kurset er begrenset av antall innbyggere.
- Sikre muligheten for generasjonslæring og familielæring, der det kan være vanskelig å opprettholde kravene til antall deltakere innenfor godkjent alder. Generasjonslæring ivaretar og bygger nettverk mellom generasjoner, overfører kunnskap mellom generasjoner og utvikler kunnskap på tvers av generasjoner. Familielæring bidrar til å bygge gode familierelasjoner og er særs viktig i flere innvandremiljøer, der det er kultur for at hele familien deltar på aktiviteter utenfor hjemmet.
- Lettere fange opp kurs der man ønsker å rekruttere deltakere i tidlig ungdomsskolealder og ned mot 12 år, hvor det kan være vanskelig å få så mange som 5 deltakere som er over 14 år. Mange 12 og 13 åringer mangler tilbud som de mener er relevante – de opplever seg for store til barneaktiviteter,

mens de ofte er for unge til å være med på tilbud rettet mot ungdom. Gjennom deltakelse i studieforbundenes læringstiltak, kan disse aldersgruppene bli rekruttert til frivillig arbeid og bli engasjert i aktuelle samfunnsspørsmål. De som viser evne eller interesse for lederskap og annet frivillig engasjement, bør allerede i 12-årsalderen få tilbud om å være med på kurs og studieringer som kan utvikle dem som ledere og medarbeidere og rekruttere dem til videre engasjement i organisasjonen. Vi presiserer samtidig at vi mener alle kurs med støtte i henhold til regelverket i denne loven, skal legges til rette for ungdom og voksne både i form, tema og innhold, ikke for barn under 14 år.

En nedre grense på 3 deltakere medfører også at det ikke lenger er behov for å gi studieforbundene anledning til å gi dispensasjon for minste deltakertall.

Fylkeskommunens og kommunens rolle

FSF støtter VOFO's merknad om fylkeskommunenes og kommunenes ansvar for tilskudd til voksenopplæring.

Vi anbefaler at den nye loven får en egen paragraf om fylkeskommunenes og kommunenes rolle og ansvar i forhold til studieforbundene. Dette anliggende må også ses i sammenheng med lovforslagets § 5 bokstav d) vedrørende regional organisasjonsmessig forankring av studieforbundene.

FSF fremmer samme forslag til paragraf som VOFO fremmer i sitt hørings svar.

§ X Fylkeskommunenes og kommunenes ansvar

Fylkeskommunen og kommunen yter etter nærmere regler tilskudd til organiserte læringstilbud for unge og voksne i regi av studieforbund på sine nivå i tråd med regionale og lokale utviklingsplaner.

§ 7 Gratis bruk av undervisningslokaler

FSF slutter seg til VOFOs forslag og anbefalinger til § 7, til kommende forskrift og om standard kontrakter. Vi vil samtidig påpeke at denne ordningen har stor betydning for de lokale arrangørene.

I tillegg har FSF dette innspillet til kommende forskrift:

I kommentaren til lovforslaget står det at den vederlagsfrie bruken inkluderer lys, varme og renhold. Vi ønsker at også tilsyn og bruk av utstyr i lokalene tas med, slik det står i forskriften til gjeldende lov.

§ 8 Fellesorgan for studieforbund

§ 9 Beskyttelse av betegnelsen studieforbund

FSF slutter seg til disse paragrafene.

§ 10 Dokumentasjon på gjennomført opplæring

FSF foreslår samme endring i paragrafen som VOFO foreslår, der "skal ha dokumentasjon" endres til "har krav på dokumentasjon". Vi mener at dokumentasjon av realkompetanse er en viktig rettighet. Endringsforslaget forsterker denne retten, samtidig som at den åpner opp for at man kan la være å utstede kursbevis til deltakere som av ulike årsaker ikke ønsker kursbevis. Hvis alle uansett skal få kursbevis, kan det gi unødvendig merarbeid og papirforbruk for kursarrangøren.

FSF slutter seg også til VOFOs forslag til forskriften.

§ 11 Tilsyn og kontroll

§ 12 Reaksjonsformer

FSF slutter seg til disse paragrafene.

Avsluttende bestemmelser, § 27

FSF slutter seg til VOFOs synspunkter om denne paragrafen og **fremmer samme endringsforslag som VOFO.**

Avslutning

Vi ser frem til den videre behandlingen av loven og til høringsrunden på forskriften, og forutsetter at forskriften er på plass samme dag som loven trer i kraft.

Oslo, 21.2.2009
Frikirkelig studieforbund

Audrey Pedersen
Styreleder

Hege Irene Fossum
Daglig leder